

Veličastno slavlje na Okroglici

Najboljša rešitev tržaškega vprašanja: Internacionalni Trst, slovensko zaledje pa naj se priključi k Jugoslaviji

Zgodilo se je, kakor smo pričakovali. Proslava praznika Slovenskega Primorja ob deseti obletnici osvoboditve in priključitve k Jugoslaviji se je spremenila v mogočno manifestacijo, ki je zlahka ne najdemo enake v zgodovini našega naroda. Na Okroglici se je zbralo okrog 400.000 ljudi iz vse Slovenije in iz bratskih sosednjih republik. Na proslavo so prihitele delegacije Trsta in Slovencev iz zamejstva. In kar je med navzočimi vzbudilo posebno navdušenje in ponos hkrati: maršal Tito se je odzval povabilu ter se osebno udeležil tega velikega slavlja. S svojim govorom je znova razgalil namene imperialističnih kričavev onstran meje in njih rožljanje z orožjem.

Stolisoglavna množica je z nepopisnim navdušenjem sprejela te besede. Kakor že neketokrat doslej, sta se tudi ob tem veličastnem prazniku Primorske in vsega slovenskega ljudstva pokazala enotnost in bratstvo ter neomajno zaupanje v vodstvo.

Slovenska Primorska se je izpremenila v okrašen vrt. Čim dalje od Postojne te je gnala nepregledna kolona avtomobilov, temveč slavioolkov, drug lepši od drugega, te je pozdravilo. Z venci in zelenjem so bili okrašeni najvišji vrhovi dreves, z drogov in mlajev so vhrale naše zastave. In kot izraz najglobljega čustva primorskih ljudi so se opozirali na vsakem koraku napisali: »Svobodna Primorska vas pozdravlja! Nikdar več pod Italijo! Nikoli več ne bomo podlaga tučevi peti!»

Ceste okrog Okroglice so se spremenile v pravo mravlišče. Prihajali so bivši borci primorskih brigad, oblečeni v svoje stare partizanske uniforme; med njimi si videl tudi uniforme bivših italijanskih garibaldincev. Pod zmagovitimi zastavami, ki so nosile plamen vstaje skozi narodnoosvobodilno borbo, si slišal zdaj vriskanje in petje.

V soboto zvečer so na šestih gledaliških odrih različne kulturne skupine zabavale pisano stolisoglavno množico. Med njimi je žela poseben uspeh Joco-va partizanska skupina s partizanskim mitingom. Nastopila je prav tako kakor včasih. Pevci invalidskega pevskega zbora »Srečko Kosovel« so peli lepe borbene pesmi. Slovenske narodno gledališče pa je dajalo opero »Ero z onega sveta«.

Dolgo v noč so goreli kresovi, ki so jih lahko prav dobro videli naši ljudje onstran meje, pa tudi italijanski vojaki v polni bojni opremi ob naši meji. Stari borci so posedli ob tabornem ognju in obujali spomine na slavne dni narodnoosvobodilne borbe.

V nedeljo ob pol devetih so se zbrale pred častno trlbuno brigade na čelu s svojimi brigadnimi zastavami: Vojkova, vod državne varnosti, topniška brigada IX. korpusa, prva, druga in tretja prekomorska, topniška prekomorska, Tržaška s svojo godbo na čelu, Kosovel-

va, Bazoviška, Prešernova, Gregorčičeva in Gradnikova.

Ob desetih se je navdušeno pozdravljen od stolisoglave množice pripeljal tov. Tito. Pozdravili so ga goriški pionirji, nato pa mu je predstavila goriških žena izročila šopek rož s slovensko-italijanske meje.

Slavnostno zborovanje je odprl predsednik okrajnega komiteja Zveze komunistov za okraj Nova Gorica, Greif, ki je nato izročil besedo maršalu Titu.

Tov. Tito je med drugim dejal:

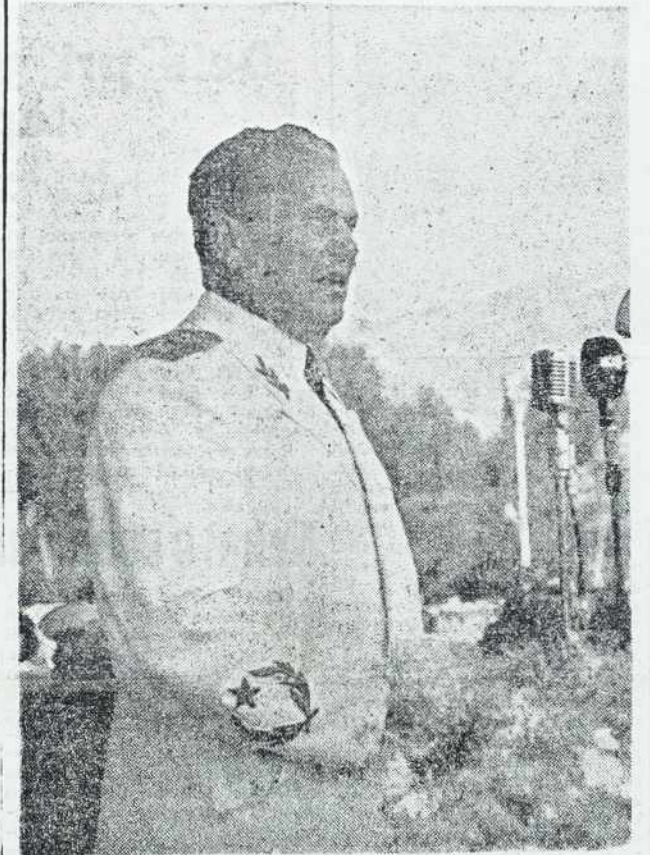
»Pomen te proslave je večkratni. Ta veličastna proslava in brigade, katerih praznik je danes, predvsem dokazuje, da je ljudstvo tega kraja Slovenskega Primorja ostalo zvesto svoji matični državi, svojim narodom po dolgoletni okupaciji, po vseh mogočih zatiranjih in nasilju fašističnih voditeljev iz Rima. Prav navzočnost še živih borecev dokazuje, da je dalo ljudstvo Slovenskega Primorja velik in dragocen prispevek za svojo osvoboditev in za skupno borbo vseh narodov Jugoslavije proti okupatorju, za svobodo narodov, ki so danes združeni v trdni in bratski socialistični skupnosti Jugoslaviji.«

Predsednik republike je opisal pohlep italijanskega imperializma po naših krajih in trgovanje z našo zemljo po prvi in drugi svetovni vojni. Sklicevali so se na zgodovinske pravice, ki da jih imajo iz rimskih časov sem. S tem hočejo prepričati ljudi na Zahodu.

»Naši narodi so bili ves čas za mirno in sporazumno reševanje tega vprašanja med nami in Italijani.« je nadaljeval tov. Tito. »Če bi onstran meje mislili na to, da tukaj ni več versajska Jugoslavija, umetna tvorba, temveč socialistična skupnost nova Jugoslavija: če bi mislili na to, da je tu sedaj ljudstvo enotno ljudstvo, ki je v pretekli vojni v najtežjih dneh zgodovine znalo primerno obračunati z vsemi številnimi okupatorji: če bi mislili na to, da je to skupnost, ki si gradi iz dneva v dan boljše

življenje in gre neverjetno naglo po poti srečnejše prihodnosti, da je to zemlja, katere narodi so občutili, kaj pomenita svoboda in neodvisnost, ne bi bilo težko razumeti, da s takšno skupnostjo ni treba imeti slabih odnosov. Pozabljajo, kdo je danes tu. Tu je sposoben, ponosen,

čem s tega mesta vsem, ki jih zanima: vso stvar so pripeljali v takšno slepo ulico, da iz nje za nas ni drugega izhoda, kakor da postane Trst internacionalno mesto, čisto slovensko zaledje pa naj se priključi Jugoslaviji. Samo to je rešitev,« je nadaljeval potem.

borben in miroljuben narod, ki pa je odločen braniti vsako ped svoje zemlje proti vsakomu, ki bi jo hotel napasti.»

Maršal je opozoril na »kulturno poslanstvo« italijanskih okupatorjev in s tem v zvezi na njih krvavo bilanco med drugo svetovno vojno. Zadržal se je tudi dalj časa na italijanskem izzivanju na naših mejah. Rim je s tem dokazal, proti komu namerava obrniti orožje, ki ga je Italija sprejela kot članica Atlantskega pakta. Omenil je tudi italijansko gonjo za priključitev cone »A« Italiji. Toda Jugoslavija ne bo tega nikoli dopustila.

V zvezi z bodočnostjo Trsta je predsednik republike dejal, da naša država ne more priznati trojne izjave zahodnih držav, po kateri naj bi STO priključili Italiji. Prav tako je nesprijemljivo tako imenovano »etnično načelo«, s katerim je prišel bivši predsednik Italijanske vlade de Gasperi na dan. Zaradi odtertega popuščanja anglo-ameriške vojaške uprave v coni »A« Jugoslavija tudi ne more biti zadovoljna z mirovno pogodbo. Bilo bi jo treba izpremeniti.

Maršal Tito je nato omenil jugoslovanske predloge za rešitev tržaškega vprašanja, ki jih ljudje v italijanski vladi v celoti zavračajo! »Zato lahko re-

»Kakšne prednosti bi imeli namerič od tega? Prednost bi bila v tem, da bi se likvidirala umetna tvorba - Svobodno tržaško ozemlje. Samo v tem primeru, v primeru internacionalizacije Trsta, lahko omogočimo prosih neovsega prebivalstva, čigar interesi se ujema z interesi čisto slovenskega prebivalstva v zaledju. Tako bi morali odločno pričeti reševati to vprašanje in prepričan sem, da bi imeli potem v tem delu sveta mir.«

Govor maršala Tita so množice prekinjale z mogočnim ploskanjem in vzkliki.

Protestno zborovanje v Murski Soboti

V petek zvečer se je zbralo na protestnem zborovanju v Soboti več sto ljudi, ki so z ogorčenjem obsodili najnovejšo italijansko provokacijo. O italijanskih grabežljivih apetitih in o pomenu proslave primorskih brigad na Okroglici, je govoril sekretar mestnega komiteja ZK tov. Rogl. Prebivalstvo je govor

O vlogi in delu

ljudskih poslancev bodoče ljudske skupščine

Glede na pomen bodoče Zvezne ljudske skupščine sta se tudi vloga in pomen poslancev znatno povečala. Ljudski poslanci v Ljudski skupščini FLRJ prvega in drugega sklicanja so dosegli zelo velike uspehe. Protij sedanjim poslancem pa smo slišali tudi nekatere tehtne pomisleke. Poslanci niso enako sodelovali v tem zakonodajnem delu skupščine, niso imeli stikov s svojimi volivci, niso prenašali njihovih želja na skupščino itd. K temu je resda pripomogel tudi način dela dosedanje Ljudske skupščine FLRJ. Zasedala je samo nekaterekrat na leto in večini poslancev je bila ta dolžnost malone postranski posel. Zaposleni so bili z delom v državni upravi in na drugih položajih. Mnogi poslanci niso imeli dovolj časa, da bi obiskovali volivce in se pogovarjali z njimi, da bi podrobno proučevali zakone, ki so prišli

pred Ljudsko skupščino itd. To je delalo doslej le malo ljudskih poslancev.

Zvezna ljudska skupščina

Z ustavnim zakonom ter novim volilnim zakonom bodo vse te pomanjkljivosti glede dela ljudskih poslancev odstranjene. Predvsem bo Zvezna ljudska skupščina zasedala stalno. Sprejema la ne bo samo zakonov, marveč bo s pripravami na glasovanje o zakonih, opravljala tudi večino poslov v zvezi. Ljudska skupščina bo imela dejansko najvišji in centralni položaj v organizaciji oblasti in bo dejansko upravljala državo. Ljudska skupščina bo živ organizem, ki bo imel komisije za proučevanje vprašanj z raznih področij družbenega življenja. Organizirala bo ankete, na plenarnih sejah bodo poslanci obravnavali vse državne posle in drugo.

Ljudski poslanci — politični predstavniki ljudstva v najvišjem organu države

Ljudski poslanci, člani Zveznega sveta, bodo stalno zbrani. Njihovo glavno opravilo bo, da bodo politični predstavniki ljudstva v najvišjem organu naše države. Državni uslužbenci in sodniki, ki bodo izvoljeni za poslance, bodo prenehali biti uslužbenci tistega dne, ko bo njihov poslanski mandat verificiran. Vsi poslanci Zveznega sveta bodo prejemali stalno mesečno nagrado, ki bo določena po posebnih predpisih. V primeru, če bo poslanec Zveznega sveta razen po-

slanskih poslov imel še kako drugo stalno javno službo zunaj skupščine, ki bo zahtevala mnogo časa, tako da ne bo mogel izpolnjevati svojih obveznosti kot ljudski poslanec, bo lahko Zvezni svet odobril, da bo tak poslanec opravil samo poslanske posle. Ko bo poslanec, ki je bil državni uslužbenec ali sodnik, potekel poslanski mandat ali ko bo prenehal biti poslanec iz kakih drugih razlogov se bo lahko vrnil v prejšnjo službo.

Zvezni svet proizvajalcev

Kakor vidimo, bo Zvezna ljudska skupščina zasedala, poslanci Zveznega sveta v njej pa se bodo lahko popolnoma posvetili poslanskim poslom. Poslanci Svetu proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine bodo v nekoliko drugačnih položajih prav zaradi vloge Svetu proizvajalcev. Le ta ne bo zasedal stalno, marveč samo po potrebi v primerih, predvidenih v ustavnem zakonu. Zato bodo poslanci Svetu proizvajalcev

prihajali na skupščinska zasedanja v Beograd občasno. Za ta čas bodo imeli pravico do povračila vseh stroškov. Razen tega ustavni zakon določa, da morajo biti poslanci Svetu proizvajalcev stalno zaposleni v proizvodnji. Izvoljeni so samo sindikalni funkcionarji. Brž, ko poslanec Svetu proizvajalcev trajno preneha delati v proizvodnji, preneha biti tudi ljudski poslanec.

Žela Lutomerčanov:

ing. Jože Levstik naj bo naš kand dat

Na zadnjem zboru volivcev v Lutomeru so razpravljali tudi o novem zakonu o volitvah ljudskih poslancev ter o dolžnostih in pravicah bodočega ljudskega poslanca.

Po razlagi osnovnih značilnosti teh zakonov, so navzoči volivci izrazili željo, da bi v Lutomeru kandidiral za zveznega poslance znanj kmetijski strokovnjak inž. Jože Levstik. Prepričan so, da bi kot poslanec najlažje zastopal interese kmetkega prebivalstva Prlekije.

Prav tako so se izrekli za kandidaturu tov. Rosa, bivšega predsednika OLO Lutomer, ki naj bi jih kot domačin zastopal v republiški ljudski skupščini. Z zbora so poslali obema pisma, v katerih ju naprošajo, naj upošteva željo lutomerskih volivcev.

Hotižanci in Gaberčani na obisku pri graničarjih

Predzadnje nedelje so številni vaščani Gaberja in Hotitze obiskali obmejno karavlo pri Dožgi vasi Graničarji so vaščane prisrčno sprejeli. Le ti pa so jih obdarili, potem, ko jih je pozdravil predsednik obč. odbora Zveze borcev.

Vaščani so se precej časa zadržali ob meji v prijetnem pomenku z našimi čuvarji meja. Ogleдали so si mejo, ki je na madžarski strani ograjena z bodečo žico, za mejo pa je vse pušto in prazno, v daljavi pa so še konec avgusta ležale po polju razmetane kope rži in pšenice. V bližini so bile vidne razdeljene hiše madžarske vasi Szabolakoš od koder so izselili prebivalstvo in naselje zrnalci z zemljo. Le kupčki opeke, ki so ostali od naselja in naši ljudje tostran meje, ki imajo svoja bivališča le nekaj metrov stran od meje, so pričje, ki vedo povedati, kaj vse so počeli madžarski vojaki z ljudmi, ko so jih izseljevali.

Hotižanci in Gaberčani so se prijetno počutili in prav tako

tudi vrlj graničarji. Oboji so bili veselji obiska. Slovo je bilo prisrčno, v zavesti, da je naše ljudstvo čvrsto povezano s svojo armado, da sta armada in ljudstvo eno.

EH

Zbori volivcev v radgons'em okolišu

Nedavno so bili na področju Občinskega ljudskega odbora Radgona izvedeni zbori volivcev. Na zborih se je največkrat razpravljalo v davkih, zakonu o zemljiškem skladu in odpravi viničarskih odnosov in drugih krajevnih problemih. Zelo dobro obiskani zbori volivcev so bili v Polcah, Radgoni in Črešnjevcih, dočim sta manj uspela zborova v Sp. Ščavnici in Orehovičih.

Tu se odraža brezbržen odnos do dolžnosti ljudskega odbornika. Tako se je odbornik Janez Haložan od trinajst odborovih sej udeležil le ene in je

zato bil zaradi nedelavnosti razrešen funkcije ljudskega odbornika.

V zadnjih dneh so bili izvedeni zbori volivcev tudi po Apaški kotlini. Tako v Lutvercih, Apačah, Žepovcih, Črncih in Podgorju, povsod z dobrim obiskom. Na teh so marsikje grajali naravnost hlapčevski odnos nekaterih posameznikov do dvolastnikov iz Avstrije.

Poleg Nasove, so sklenili tudi vaščani Janhove in Lešan, da bodo še to jesen pristopili k elektrifikaciji svojih naselij, za kar so že v teku pripravljalna dela

Ploden razgovor lutomerskih volivcev

Zadnji terek v mesecu avgustu so zborovali volivci Lutomeru. Na zboru so tokrat razpravljali o vseh važnejših gospodarskih vprašanjih mesta in seveda tudi o bližajočih se volitvah.

Volivcem je poročal predsednik Ljudskega odbora mestne občine Lutomer, tov. Ferac Pihlar. Njegovo poročilo in besede drugih volivcev so povedale najprej to, da se v mestu še vedno čuti precejšnja vrzel med volivci in ljudskim odborom. Ugotovili so, da je mesto v tem pogledu precej za ostalimi kraji, kjer je povezava med odborniki in volivci bolj živa in neposredna.

Kje in kaj je treba kritizirati

Na zboru se je pokazala vidna slabost, da posamezni volivci le za plotovi in na dvoriščih kriti-

zirajo delo ljudskega odbora, ne pridejo pa na dan z besedo na pravem mestu.

Tako je še nedavno nekaj volivcev govorilo, da je sedaj prišel čas za ostavko ljudskega odbora, ki da je storil veliko napako ker je dal podreti bivšo Senčarjevo trgovsko hišo. Po mestu se je tu pa tam šušljalo o treh milijonih, ki da jih je lastnik dobil za hišo, dalje zakaj se hiša podira in da se po nepotrebnem razmetava denar. Vendar je resnica taka: stavba je že propadla, treba jo je bilo podreti zaradi modernizacije in ureditve ceste po regulacijskem načrtu Torej, za to izmišljena afero se skrivajo zlonamerna podtikanja na račun predsednika občine in odbornikov, ki se trudijo, da bi mestno dobilo primerno zunanje lice.

VSADKO JE DOLŽAN STORITI VSE, KAR JE V NJEGOVH MOČEH

V takih kritikah pa se običajno oglašajo prav oni »kritiki«, ki so svojčas sami imeli priložnost, da bi lahko marsikaj naredili v korist mestnega prebivalstva, pa so ta »svoj čas« mirno prespali, da tako imenujemo njih mlacno zavzemanje za koristi delovnih ljudj mesta.

Prav je, če volivci kritično ocenjujejo delo svojih voljenih zastopnikov v ljudski oblasti, toda vedno je treba trezno presojati, kaj je v delu dobrega in slabega. Zbor je pokazal, da večina volivcev zna trezno presoditi delo ljudskega odbora in ta tudi pravilno graja njegove napake.

Zal, razprava se je vrtela tudi okrog niza manj važnih vprašanj, ki so zasenčila važnejše probleme, ki jih v mestu ni ravno malo.

Za boljše in lepše se je treba boriti

Nad 60 pritlikavih kajžic so našli na položnih gričih občine Kog. V teh kajžicah, stanjenih med nasadi vinske trte, prebivajo viničarji, ali kakor jih hočejo sedaj imenovati nekateri gospodarji — najemniki. S poslednjo krilatico so prišli na dan v zadnjem času, ko se že izvajata zakona o zemljiškem skladu in odpravi viničarskih odnosov. Med viničarji, ki izvajanje tega zakona pozdravljajo saj vidijo v njem konec izkoriščanja po svojih gospodarjih, pa se najdejo tudi taki, ki namesto da bi odločno podprli stremeljena ljudske oblasti v svojo lastno korist — prilivajo vodo na mlin nekdanjih gospodarjev.

Beseda »najemnik« dobiva tako poseben prizvok in pomen. Skozi desetletja privzgojeno hlapčevstvo in poniževanje se upirata življenju prostemu spon izkoriščanja in zapostavljanja. Slabiči so prav zdaj v odločilnem trenutku ko gre za njihove bistvene pravice, padli na kolena. Boječ se za drobtine, s katerimi so v preteklosti zelo skromno preživljali svoje družine.

MED SLABIČI SE JE ZNAŠEL TUDI VINIČAR PETEK

Nedaleč od Koga živi družina invalida in viničarja Franca Petka. Živijo v bedi in pomanjkanju. Družinski poglavar si pridobiva skromna sredstva za življenje tudi s tem, da prenaša pošto iz Drav. Središča na Kog. Preden je izšel zakon o odpravi viničarskih odnosov, se je večkrat oglašil na sedežu ljudskega odbora in se tamkaj rad potopil, kako slabo gre njegovim družini. Nekoč je povedal tudi, tole zgodbo: Žena in hčerka sta delali v gospodarskem vinogradu. Prva je vezala trse, druga pa pomagala najetim delavcem, ki so škropili nasade. Pri malici je gospodar rekel njegovi ženi, naj si ne vrže prevelik kos kruha, ker jim mora še nekaj ostati za kosilo. Čeprav je žena delala ves dopoldan v vinogradu, je niso poklicali k obedu, niti se gospodar ni spomnil, da bi ob odhodu iz goric dal ostanku kruha njegovim lačnim otrokom.

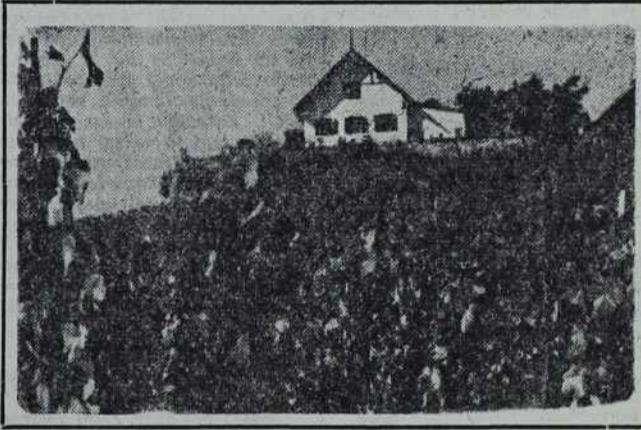
Tako takrat, kako pa danes? Kakor posamezni njegovi vrstniki, tako je tudi on privlekel na dan krilatico: Sem najemnik in prav nič drugega! Da bi dal duška temu žal hlapčevskemu razpoloženju — je to krilatico zabelil s trditvijo, da je občina kriva vsemu zlu, da je posled-

Za boljše in lepše se borijo tudi viničarji s področja Koga in le malo je med njimi takih, ki so se ustrašili groženj bivših gospodarjev

no izvajanje zakona o odpravi viničarskih odnosov maslo ljudskega odbora itd. V občevanju s sovaščani je celo prišel na dan z grožnjo, da bo fizično obracunjal s tajnikom ljudskega odbora, češ, on je kriv, da bodo kmetje zgubili vinograde. Takih ocvirkov ne manjka v njegovem besednem zakladu.

RESNICA PA JE VENDAR LE DRUGAČNA

Zanimivo pa je, kaj pravi njegova žena. Ko jo je naš sodelavec obiskal v vinogradu, kjer je pravkar opravljala svoje delo, je pred njim razkrila bedno življenje svoje družine. S solzami v očeh je pripovedovala, kako težko je živeti brez kosčka kruha na mizi; letos je njena družina naštelja že 200 dni, vendar je v tem času le dvajsetkrat ku-

pila kruh. Uboga ženica je povedala, da se večinoma hrani s sadjem in paradižniki, ki jih pridelava v goricah. Pred nekaj dnevi je družina narastla za novega člana. Novorojenček pa mora biti z malim zadovoljen; mati mu zaradi pičle prehrane ne more dati dovolj svojega mleka. V njihovo kajžico se je vnela zlovesta mora, ki je že lani pobrala enega otroka. Spričo nezadostne in pomanjkljive hrane je podlegel rahitisu. In zdaj naj pride na vrsto še ta otroček?

Pri hiši imajo fanta, ki je zelo bistroumen. Bil je eden najboljših učencev v šoli. Radi bi ga poslali v gimnazijo, pa nimajo sredstev. »Vse to mi stiska srce« je dejala ženica in

našemu sodelavcu na vprašanje: Mar se v imenu viničar ne skriva stoletno garanje, beda in nešteto solza? odgovorila: »Bogme, prav imate. Nešteto-krat sem že točila solze, ko sem morala dan za dnem zgodaj vstajati, se ves dan pehati v goricah, a družina je stradala kruha... Oh, kako vesela bi bila, če me ne bi več tepla 'lučka' vrata!«

ZA BOLJŠE IN LEPŠE SE JE TREBA BORITI

Takšna je resnica o najemniku, ki je klonil, ko je bilo treba pogledati resnici v obraz. Hlapčevstvo in spet ponižanje pred tistimi, ki so stotinam viničarjev grenil življenje. In kdo naj mu pomaga iz bede in zaostalosti, kdo naj mu da sredstva, da bo lahko šolal svoje nadarjene otroke, če pa sam pljuva v svo-

jo skledol Za boljše in lepše se je treba boriti — toda ne s hlapčevskimi izjavami in klečeplazenjem — to je resničen in hkrati tudi neizprosni zakon. Slabiči pa so zapisani propadu. Nad tem bi se moral zamisliti tudi Petek, pa bi bilo drugače.

Na Kogu pa se najdejo tudi viničarji, ki se niso ustrašili groženj in prerokovanj svojih gospodarjev. Upajo jim v obraz povedati, kar jim gre! Pred nekaj dnevi je prišel Franc Sonaja iz Veržaja k svojem viničarju na Gomilo in mu z osornim glasom ukazal: poberi se iz moje hiše, drugače bo joj! Ne malo presenečeni Lebar ni upognil hrbta, marveč mu je povedal, da ne bo več delal 24 dni za stanovanjsko kajžico, ki se že podira in razkazuje svoje velike spranje. Stopil pa je tudi tja, kjer je lahko najti pravico in zahteval, da se njegovemu gospodarju pošteno izpraša vest, da se ga »nagradi« za njegovo oholost.

Skratka: mnogo drugačna je zgodba o viničarju, ki čuti, da je nastopil njegov čas. -ar-

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 11. do 18. septembra: Do srede meseca v glavnem lepo vreme. V tem razdobju kvečjemu prehodno poslabšanje v drugi polovici tekočega tedna. V začetku druge polovice meseca padavine, toda v nadaljnjem poteku zopet lepo vreme.

Trgovski vajenci bodo dobili šolo

Trgovskemu kadru se je v prvih povojnih letih v Prekmurju posvečalo premalo pozornosti. Mladi tečajniki so bili v nedrskih primerih prepuščeni mladostni nezkušenosti, ki je žal marsikje zapeljala na kriva pota.

Velike važnosti za pravljen razvoj vajeenske mladine je šola. Trgovski vajenci so prejšnja leta morali k pouku v Maribor, kar pa je bilo za revnejše starše veliko breme. Letos pa so se odločili, da bodo odprli šolo za trgovske vajence v Murski Soboti in sicer za oba obmurska okraja. Šola bo trajala tri leta in sicer vsako leto od 3 do 4 mesece. Ze letos se je prijavilo 82 vajencev. S tem se bodo stroški vzdrževanja pocenili, predvsem za tiste vajence, ki stanujejo v bližini mesta. Predavateljski kader bo iz ekonomske srednje šole v Murski Soboti.

LENDAVSKA KRONIKA

V avgustu je bilo v Lendavi rojenih 13 oseb od teh 6 moških in 7 žensk. Umrlo je 8 oseb, medtem ko v minulem mesecu ni bilo v Lendavi nobene poroke.

Maršal Tito boter štirina stemu otroku

Družin; Znidaršičevih iz Janževega vrha pri Radencih se je nedavno rodil štirinajsti otrok. Za botra sta zakonca Znidaršič zaprosila predsednika republike, maršala Tita. Tovarš Tito je počastil družino in postal boter njihovemu 14. otroku.

Na sliki je družina Znidaršičevih. Otroci so vsi po vrsti nasmejan; in dobre volje. Na dan svečanosti se je med njimi mudil tudi oče, ki je zdaj na orožnih vajah. Družini Znidaršič čestitamo!

Dela pri gradnji mostu čez Muro lepo napredujejo

Potniki, ki jih je zadnji dve leti zaneslo po železnici v Prekmurje, so včasih upravičeno godrnjali nad preperelimi in majavim mostom čez Muro. Ob takih prilikah so leteli na upravo direktorije drž. železnice tako in podobni očitki »drugje gradijo, pri nas pa se ne zmejnijo«.

Veržeski most čez Muro ima svojo posebno zgodovino. Prvič so naredili most leta 1924 in to predvsem iz vojaških ozirov. Ker pa prvotna konstrukcija ni vzdržala vednejega prometa, so leta 1929 zasilno konstrukcijo mostu izmenjali za novo, stabilnejšo. Po vdoru okupatorja, leta 1941, je most razrušila naša vojska. V letih okupacije je okupator odpeljal vse kar je bilo vrednega.

Ob umiku leta 1945 je okupator ponovno zgradil zasilni most, vendar sta čez zapeljala le dva vlaka, nakar so enote JLA most onesposobile. Ze v novembru istega leta je bil most (sedanji) ponovno postavljen in to v rekordnem času. Gradila ga je sek. cija za vzdrževanje proge Ptuj, ta 1929 zasilno konstrukcijo mostu izmenjali za novo, stabilnejšo. Po vdoru okupatorja, leta 1941, je most razrušila naša vojska. V letih okupacije je okupator odpeljal vse kar je bilo vrednega.

Veržeski most čez Muro ima svojo posebno zgodovino. Prvič so naredili most leta 1924 in to predvsem iz vojaških ozirov. Ker pa prvotna konstrukcija ni vzdržala vednejega prometa, so leta 1929 zasilno konstrukcijo mostu izmenjali za novo, stabilnejšo. Po vdoru okupatorja, leta 1941, je most razrušila naša vojska. V letih okupacije je okupator odpeljal vse kar je bilo vrednega.

Ob umiku leta 1945 je okupator ponovno zgradil zasilni most, vendar sta čez zapeljala le dva vlaka, nakar so enote JLA most onesposobile. Ze v novembru istega leta je bil most (sedanji) ponovno postavljen in to v rekordnem času. Gradila ga je sek. cija za vzdrževanje proge Ptuj,

vsa dela pa je vodil požrtvovalni gradbeni delovodja Sušteršič.

NOVI MOST BO STABILNEJŠI OD VSEH DOSEDANJH

Novi most, ki ga letos gradijo, bo železobetonske konstrukcije ter kot tak stabilnejši od vseh dosedanjih. Most gradi direktorija državnih železnic Ljubljana, sekcija za vzdrževanje proge Maribor. Tudi pri sedanji gradnji vodi vsa dela že znani tov. Viktor Sušteršič iz Ljutomer. Betonska dela že zaključujejo, montažni oder je zgotovljen preko polovice. V teh dneh že prihajajo na gradbišče prvi vadoni železne konstrukcije, ki jo je izdelala tovarna »Franc Leskošek«. Če bo šlo vse po sreči, bo novi most končno predan prometu še pred nastopom zime.

Graditelji mostu je med delom spremljala smola. Mura je večkrat tako narasla, da je bilo treba zaustaviti dela. Z dobro organizacijo in voljo pa so premagali vse težave, za kar zasluži še posebej pohvalo tov. Sušteršič, ki je že od 3 ure zjutraj na gradbišču. -st.

Hladilne naprave

Mesto Sobota bo v kratkem dobilo moderne hladilne naprave, kar je že večletna želja soboških podjetij z živil. V poletnem času obstaja namreč velika nevarnost, da se živila pokvarijo. Nova hladilnica bo imela kapaciteto do 50 vagonov živil. V pošten bodo prišla predvsem sledeča živila: perutnina, jajčka, alkoholne pijače, sadje, divjačina itd.

V kratkem pričakujejo prihod strokovnjakov od Agrotehnik, ki bodo izdelali potrebne račune in projekte za novo hladilnico. -st.

TUDI MESO BI LAHKO BILO CENEJŠE

Goveje in telečje meso je bilo še pred enim mesecem po 160 din kg, sedaj se dviguje že do 200 dinarjev, svinjsko pa še višje. Kje so vzroki za skok cen mesa? Letos ni suše, zato je živina preskrbljena z dobro pašo, v zimskih mesecih pa jo čakajo bogate zaloge sena. To je prvi vzrok, da kmet živine ne prodaja. Drugi vzrok za porast cen pa tiči v spekulaciji. Ze drugo leto govorimo o odpravi prekupčevalcev v naši trgovski mreži. Udarjamo, grozimo, prekupčevalcev pa je kljub temu iz dneva v dan več. Tem pa se (Nadaljevanje na 3. strani)

Ameriški pre'ec spet grozi Prekmurju

Ta škodljivec je poleg kaparja in koloradarja našemu prebivalstvu že več ali manj poznan iz prejšnjih let. Če se razmnoži v večjem obsegu, lahko povzroči našemu kmetijstvu ogromno škodo. Prejšnja leta se je močneje razpasel vzdolž obmurskih vasi, našli pa so ga tudi na Goričkem. Tudi letos se je v nekaterih krajih ponovno pojavil. Pred kratkim so odkrili drugo generacijo v Soboti, pri Gradu in v Lendavi, po vsej verjetnosti pa

se je škodljivec razpasel tudi po drugih krajih. Gospodarski svet pri OLO Sobota je ukrenil vse mere, da se okužba pravočasno zaustavi. Poleg mehaničnega uničevanja je najbolj pripravno škropljenje s tekočim pantakonom, katerega je na razpolago zadostna količina. Tudi škropilnic je v glavnem dovolj. Treba je le dobre volje in pravilnega vodstva. Občinski odbori in kmetijske zadruge morajo imeti pri tem glavno besedo. -st.

Selekcijska postaja Beltinci

Pred jesensko setvijo

(Nadaljevanje in konec)

Zadostna vlaga v zemlji je pogoj uspešnemu razvoju rastlin. Vendar pa suša ni v vseh rastnih dobah žit enako uničujoča. Poskusi z žiti so pokazali naslednje: a) največji pridelek žrnja je bil dosežen, če je bila v vsej rastni dobi, to je od kalitve do zrelosti, zadosti vlažna zemlja; b) zelo slabo so žitarice rodile, ko je bila zemlja suha v 15 dneh pred klananjem, v vsej ostali dobi pa je bilo dovolj vlage; c) zelo dober pridelek je bil dosežen, ko je bilo v 15 dneh pred klananjem dovolj vlage, sicer pa je bila v vsej ostali dobi, to je od vzklitja do 15 dni pred klananjem in od klananja do zrelosti suša. Naša žita klasajo: pšenica okoli 20 do 25. maja, riž konec aprila, ječmen okoli 5 do 10. maja, jary oves okoli 5. junija ozimni oves pa okoli 20 do 25. maja. Torej potrebujejo naša ozimna žita vlago najbolj nujno od sredine aprila do konca maja, jary oves pa še prvo polovico junija. Dolgoletna opazovanja nam kažejo, da ima Pomurje v pozni pomladi in zgodnjem poletju naslednje količine padavin (dežja): v aprilu 74 mm, v maju 87 mm pri povprečni dnevni temperaturi v aprilu 9,5 stopinj C, v maju pa 15 stopinj C.

Vidimo torej, da je količina vlage, ki je na razpolago žitom v dobi pred klananjem, precej pičila; zlasti velja to za jary oves, ki se v Pomurju seje na površini 2750 ha. Prav iz tega razloga je tudi treba posvetiti največjo skrb vprašanju, kako zagotoviti žitaricam zadostno vlago. Zemlja, ki vsebuje večje količine humusa, zadržuje vodo mnogo laže in v večjih količinah kot zemlja, ki je revna na humusu. Humus pa bomo v zemlji ustvarili razen s hlevskim gnojem tudi s kolobarjem, ki vsebuje večji procent krmnih rastlin (trave, detelje in druge leguminoze).

Eden glavnih vzrokov slabemu uspevanju jarih žit v Pomurju je vprav nezadostna vlaga v dobi pred klananjem, kajti jary žita klasajo kasneje od ozimnih in tedaj je še večje pomanjkanje vlage v zemlji. Prav zato išče naša selekcijska postaja sorte ozimnega ovesa, ki bi bila prikladna za naše prilike. To delo dobro napreduje in so dvoletni rezultati naslednji: Leta 1952 je jary oves rodil 21,8 q/ha, ozimni oves pa 30,5 q/ha; leta 1953 je jary oves rodil 16,3 q/ha ozimni oves pa 21,1 q/ha.

2) Nekatera vprašanja setve ozimnih žit

Vse to, o čemer smo govorili do sedaj, je za uspešno pridelovanje žitaric izredno važno. Vendar so to vprašanja, ki jih ni mogoče rešiti preko noči, temveč je treba nekaj let premišljenega dela. Ugotovili smo že, da kolobar, ki je v navadi v Pomurju, ne velja: žitarice so zastopane v prevelikem odstotku, manjkajo pa krmne rastline (trave, detelje in druge leguminoze). V izboljššanem kolobarju bi bilo sicer manj površin pod žitaricami, vendar bi tak kolobar toliko izboljšal zemljo, da bi kljub manjšim površinam pod žiti pridelali več žrnja kot do sedaj. Govorili smo tudi o tem, da so razne sorte žit različne; nekatero se v Pomurju dobro počutijo, nekatero pa zelo slabo. Tudi pri tem je naloga bodočih let, da vzgojimo take sorte žit, ki bodo dajale najboljše in največje pridelke.

Nekatera druga vprašanja pa je mogoče rešiti še letos in o teh hočemo sedaj nekaj spregovoriti.

a) Priprava zemlje in gnojenje

O ljudeh ob Murj je znano da zemljo zelo skrbno obdelujejo. Vendar se pri tem dogajajo napake, ki zelo škodujejo rodovitnosti zemlje. Navesti hočemo nekaj najbolj grobih na-

pak, ki se dogajajo ob pripravi zemlje za ozimna žita.

Mnogokrat se za ozimna prepozno orje. Zadnja predsetvena brazda mora biti napravljena dva do tri tedne pred setvijo. Na ta način ima zemlja dovolj časa, da se sama pravilno uleže; samo pravilno uležana zemlja je dobra za setev ozimnih. Mnogo preveč se pa uporablja valjar, premalo in prepozno pa se uporablja brana. Za vsako brazdo (razen pri predzimskem oranju) mora takoj slediti brana, ki zdrobi grude in poravnava zemljo. Na ta način ne bo več treba trdih grud drobiti z valjarjem. Zemlja bo tako dobila mnog boljšo strukturo, ki je pogoj rodovitnosti zemlje. Pred uporabo valjarja je treba temeljito premisliti ter valjar uporabljati le v najskrajnejšem primeru. Pa tudi tedaj mora za valjarjem slediti lahka brana, da odpravi uničujočo površinsko skorjo.

Za dosede visokih pridelkov je treba gnojiti. Treba je uporabljati umetna gnojila. Največja napaka, ki se dela v Pomurju pri uporabi umetnih gnojil za žitarice pa je v tem, da se gnoj enostransko običajno samo z dušičnatimi gnojili. Jeseni tako enostransko pognojene žitarice slabo prezimijo, napravijo bujno slamo, ki nato poleže, močno jih napade rja, pridelek žrnja pa je zelo majhen. Proti vsem tem neveščno-

stim pa si lahko mnogo pomagamo s pravočasno in pravilno predsetveno brazdo ter s pravilno uporabo umetnih gnojil. Protj pozabi in poleganju se uspešno borimo s tem, da dovolj zgodaj sejemo v uležano zemljo in da je jeseni gnojimo s fosforjevimi (superfosfat) in kalijevimi (kaljeva sol) in le v manjših količinah z dušičnatimi (apneni dušik i. t. d.) gnojili. Tudi za dobro tvorbo žrnja ter za odpornost proti rjam sta fosfor in kalij nujno potrebna.

b) Vprašanje sort ozimnih žitaric

V Pomurju je pravzaprav težko govoriti o sortah ozimnih žit, kajti čistih sort skoraj ne najdemo: ali so posevki mešanice dveh ali več sort, ali pa kmetje sejajo staro domače seme. Niti eno niti drugo ni dobro in ne daje visokih pridelkov. V čim krajšem času moramo priti do nekaj čistih sort, ki tu najbolj uspevajo. Od pšeničnih sort naj bi se sejele na-

pridelek žrnja (q/ha)	pridelek slame (q/ha)
neočiščeno seme 32,9 q/ha	61,3 q/ha
na trierju očišč. seme 36,0 q/ha	70,6 q/ha

Prav tako važno kot čiščenje je tudi razkuževanje semena. Večje število boleznih, ki napadajo žitarice in močno zmanjšujejo pridelek, lahko uničimo s pravilnim razkuževanjem semena. Te bolezni so na primer: smeti, snežna plesen, progavost.

slednje: v ravninskem delu soboškega okraja in v ljutomerskem okraju bankuti in beltinška 831; na Goričkem isti dve sorti ali U 1 ali U 14; v ljutomerskem okraju pa še kadoška in na boljnjih zemljah U 1. Od ječmenovih sort naj bi se sejal peragis, od rženih pa dreger ali losdorf. Pri jarem oziroma pri ozimnem ovsu pa je treba šele s poskusi, ki so v teku, določiti najboljše sorte.

c) Priprava semena za setev

Star pregovor pravi: Kakršno seme, takšen pridelek. Vendar vse premalo upoštevamo to ugotovitev. Tudi seme odgovarjajoče sorte je treba za setev pravilno pripraviti. Vse seme mora biti sortirano, očiščeno na trierju ali selektorju. Kako zelo važno je to, pove naslednji poskus: Posejano je bilo seme iste sorte, samo s to razliko, da je bilo na eni parceli posejano neočiščeno žrnje, na drugi parceli pa na trierju očiščeno žrnje. Pridelek je bil naslednji:

pridelek žrnja (q/ha)	pridelek slame (q/ha)
neočiščeno seme 32,9 q/ha	61,3 q/ha
na trierju očišč. seme 36,0 q/ha	70,6 q/ha

Razkuževanje, ki uničuje te bolezni, zviša pridelek za okoli 20%. Seveda pa ni vsako sredstvo dobro za razkuževanje. Modra galica, ki se sedaj še mnogokje v Pomurju v ta namen uporablja, je zelo slaba. Treba je uporabljati boljše

Po Prekmurju in Prlekiji

Kaj vse v Filovcih ni tako, kot bi moralo biti

Prva stvar, ki jo vsakdo najprej opazi v Filovcih, je nedograjeni zadrugi dom. Leta 1948 so Filovčani pohiteli in ga še v razmeroma kratkem času postavili pod streho. Takrat pa se je vse zataknilo. Sledila je serija odborov za gradnjo zadrugnega doma, čas je tekel in še danes razen trgovine in dveh sobic ni nič urejenega. Raznim parolam o skupnem kotlu itd. je lahko verne prebivalstvo hitro nasledilo. Pa tudi o tem se govori, da čednost, ki se ji pravi počtenost, ni bila ravno doma pri filovskih odbornikih. Letos spomladaj se je sicer govorilo o nekem kreditu, ki je bil odobren za gradnjo doma, vendar do danes še nikjer ni videti kekega napredka. Odgovorni ljudje, zganite se! Kako dolgo bo še mlada igralska družina kazala svoje sposobnosti v nedograjeni dvorani?

Poglavje zase je vaška kmetijska zadruga. Svoje poslovanje je omejila le na trgovino, vendar tudi v trgovini ne kaže pravih uspehov. Trenutno nima nobenega nabavilca, tako da večkrat tudi najobčičnejših stvari ni za dobiti. Vzrok temu bo iskati v neprestanem menjavanju zadrugnega vodstva, v neizkušenosti do trgovskih poslov in še v marsičem. Medtem ko okoliške zadruge kupujejo iz ustvarjenih dobičkov traktorje in druge stvari, se filovska KZ niti ne more rešiti dolga, ki so ga napravili pred leti z aevščim poslovanjem.

Filovčani, ali ne bi že enkrat uredili teh razmer in si s tem

zagotovili tako potreben inventar za dograditev zadrugnega doma?

Ko so se Filovčani že nekoč znašli v časopisu, so se zganili in začeli na hitro z organizacijo vaše knjižnice. V razmeroma kratkem času jim je uspelo dobiti precej knjig. Nekdo se je našel, ki je knjige ovil, nato so jih vse lepo zložili v omario, od tu naprej pa je njihova usoda neznana. Tri četrtine ljudi, če ne več sploh ni vedelo, da je ob ta le kak knjžnica v vasi. Vse bi lepo in po tistem šlo v

pozabo, da se ni letos skupina dijakov spomnila tistih knjig in začela poizvedovati za njimi pri vseh, ki so imeli kdaj dostop do skupnih stvari. Vendar razni absurdni odgovori niso pomagali odkriti usode knjig.

Ali ne bi bilo lepo in prav, ko bi knjižnica že celih pet služila svojem namenu? Kdo je kriv materialne, predvsem pa moralne izgube, ki je s tem nastala? Ali si ne bi krivci pogledali malo globlje v obraz? Mar ni imela spet nepoštenost svojih prstov vmes? S. T.

Obmejna Radgona dobiva lepše lice

Se do nedavnega se ni dajalo dovolj važnosti lepi zunanosti Gornje Radgone, kar bi bilo za obmejni promet potrebno. Lahko rečemo, da se je z ureditvijo dvolastniškega prometa med Avstrijo in namni osebnim prometom priložilo povečati in da je že marsikateri tujec potoval skozi Gornjo Radgono.

Za obmejno Radgono bi bilo kaj nerodno, če ne bi imela zunanosti kulturnega mesteca. Zato se je občinski ljudski odbor zavezal za olepšavo in ureditev kraja.

Potniki, ki prihajajo z vlakom v našo Radgono, lahko takoj pri kolodvoru opazijo, kako ličen park je uredila radgonska občina. Cvetlične gredice so lepo urejene, da se človek kar rad ustavi ob pisanih rožnih preprogah, ki še cvetejo od pomladi dalje. Menda je to v največji meri zaslužno predsednika radgonskega občinskega odbora, tov. Stranjšaka, ki si zelo prizadeva Radgono čimbolj olepšati.

Poleg tega majhnega parka so pričeli v Radgoni urejevati prepotrebno kanalizacijo ob stanovanjskem bloku. To bo lepa pridobitev za Gornjo Radgono, saj bodo kanalizacije dežne vse stavbe, ki leže ob cesti do za-

družnega doma Menda se pripravljajo tudi na tlakovanje ceste, tako da bi izginilo v jeseni še zadnje blato z radgonskih cest.

Ker smo ravno pri cestah, bi bilo zelo prav, če bi se spomnili tudi na ureditev ceste na grad. Z deli so pričeli že lansko leto, pa je delo po prvem letu prenehalo, in sedaj jo zopet urejajo po svoje dež in blato, ki uničujeta začeto delo. Tudi ta lepo urejena cesta, bi bila v ponos Gornji Radgoni.

Ker se je banka preselila iz

Iz Bodonec

13. sept. t. l. pripravljajo v Bodoncih Občinski dan. Igralska družina že nekaj tednov pridno vodi igro »Čas je dozor«, poleg tega bodo nastopili na občinskem dnevu pevski zbor, plesna skupina in TVD Partizan z raznimi športnimi sporedi.

Kmetovalci in domači obrtniki pa bodo priredili samostojno razstavo, na kateri bodo prikazovali kvalitetne obrtniške izdelke in metode umnega gospodarjenja. Za razstavo vlada veliko zanimanje med prebivalstvom. Torej 13. septembra vsi v Bodonce.

Sobota

V soboto, ob 9.20, je iz Murske Sobotice krenil v Okroglico slavnostno okrašen vlak, kateri je ponesel na proslavo primorskih brigad nad 560 ljudi iz vseh krajev Prekmurja. Ljudje so se začeli zbirati že v jutranjih urah. Soboška godba na pihala je že na kolodvoru poskrbel za dobro razpoloženje. Prekmurska skupina si je na vlaku uredila zasli bife tako da je bilo med potjo tudi za pijačo in jedado preskrbljeno.

VESTI IZ GRADA

Predzadnje oboto, 29. avgusta zvečer, je domače KUD »Dr. France Prešeren«, priredilo Veseli večer. Spored so izvajali dijaki, ki so kar pester program nastudirali med počitnicami, pod vodstvom tovariša Bejoglavca Izvedba je zadovoljila številne gledalce, med izvajalci pa je bilo opaziti precej mladih talentov, ki še kaj obetajo.

Skoda le, da dijaki niso k delu pritegnili tudi kmečkih mladincev. Ti bi gotovo sodelovali, kar bi večer še bolj popestrilo. In gotovo bi tudi kaj pridobili. V bodoče ne pozabimo na to!

Občinski odbor SZDL pri Gradu je konec avgusta imel širšo sejo s člani vaških odborov SZDL. Na sestanku so razpravljali o raznih zakonih in krajevnih problemih, a največ o bližajočih se volitvah v ljudsko skupščino Razgovor o tem je bil zelo živahen. Občina Grad ima skupno volilno enoto z občini Bodonci, Puconci in Mačkovci.

Mestna občina prodaja stanovanjske hiše

Ljudski odbor mestne občine v Ljutomeru je sklenil, da bo prodal nekaj stanovanjskih hiš splošnega ljudskega premoženja in izkupiček uporabljal za zgraditev novih stanovanjskih stavb. Za odkup hiše se je prijavilo že precej kupcev.

Letošnja dela pri tlakovanju ceste so morali ustaviti, ker ni na razpolago potrebnega valjarja. Še vedno pa se zavzemajo za ureditev kanalizacije in napeljavo vodovoda.

Na zboru so razpravljali tudi o počasnih davkoplačevalcih. Med temi zaostankarji je precej kmetov in obrtnikov, ki dolgoje skupnosti nad 2 milijona dinarjev. Ta dolg se vleče še iz preteklega leta.

Nekaj o cenah na soboškem trgu

(Nadaljevanje z 2. strani)

gre le za zasluzek, pa čeprav ta »zaslužek« gre v številnih primerih na račun potrošnika. V ilustracijo samo tale primer: Ni še dolgo od tega, odkar se je v Prekmurju pojavil neki zastopnik Tovarne mesnih izdelkov iz Ljubljane. Ker je možakar hotel nakupiti večje število živine za zakol, mu je podjetje »Pridelki« ponudilo v odkup slučajno nakupljeno živino. Cena 87,88 din za kg žive teže je bila za ljubljanskega trgovca vsekakor ugodna. Ta pa je ponudbo odklonil. Komaj dva dni za tem pa je isti predstavnik vlepalec nakupoval živino enake kakovosti na živinskem seimu v Turnišču po 95 din za kg žive teže. Kaj je privedlo ljubljanskega do tega, da je izgubil več dni ter plačeval nato živino enake kakovosti za 7 din dražje pri kg? Spekulacija in ničesar drugo. Če bi ponujeno živino odkupil od omenjenega podjetja, bi mu pripadla dnevnica, tako pa je zaslužil še 1 dinar marže pri kg, seveda na račun potrošnikov, ki bodo zato plačevali meso po višji ceni. Takih in podobnih primerov bi lahko našli še nekaj. Vse to pa dokazuje, da naša trgovina še vedno boluje na starih ranah. Kdaj jih bomo zacehlili? -st-

Tudi Kogovčani so gledali filmsko predstavo

Nedavno so Kogovčani gledali prvi filmsko predstavo v domačem kraju. Obiskali so jih sosedje iz LR Hrvaške, zastopniki kina »Sloboda« iz Gornjega Mihalovca. Z domačini so se sporazumeli, da bodo uvedli redne kino predstave na Kogu. Objubo so držali in tako so Kogovčani bili deležni že dveh predstav. Gledali so filma »Viva Zapata« in »Slavica«. Prosvetna dvorana je komaj sprejela številne gledalce. Pri sosednjem Miklavžu pa si je prvo filmsko predstavo ogledalo nad 500 ljudi.

Množična udeležba na teh prvih kino-predstavah pa je obenem zgovoren dokaz, da je tudi med prebivalstvom tega vinogradniškega okolija zanimanje za tovrstno razvedrilo. Zlasti mladim ljudem bo s tem zelo ustrezno, saj so prečesto iskali potrebne zabave drugod, na neprimernih mestih.

Ne uničujemo tega, kar nam primanjkuje!

Že večkrat se je govorilo o uničevanju zgradb v Apaški kotlini. Vnemar so jih dajali ljudje, ki menijo, da ni treba popravljati in skrbeti za zgradbo, ki je last ljudskega premoženja. Tako potem iz majhne razpoke, ki bi se z dobro voljo kaj lahko uredila, nastane velika škoda na stavbi. Tako pa je že mnogo težje popraviti.

Toda ne le posamezniki, tudi podjetja in ustanove se čestokrat ne zmenijo za to. Tak primer nudijo zgradbe KDZ Apače. V stavbo zadrugne gostilne teče voda skozi strop, predvsem v stanovanjski del, tako da se stanovalka v deževnem vremenu mora kar seliti s posteljo iz kota v kot. Tudi v skladišču KZ je ob deževnem vremenu prava zmešnjava, saj nastaja v njem jezero. Čas bi že bil, da bi tako

stanje nehalo in da bi o tem razpravljali tudi na sestanku SZDL. Vse to vidijo dvolastniki iz Avstrije, zato nam ne sme biti malo mar, kako si tolmačijo tako stanje.

Dajmo, resno vzemimo stvar v roke in ne uničujemo zgradb, katerih nam tako ali tako primanjkuje! -ek

IZ MOSTJA

Predzadnje nedeljo je mladina iz Mostja nastopila s komedijo »Vdova Rošlinka«. Mladinci so se na to prireditev pripravljali že precej časa in so jo kar dobro izvedli. Le primernih oblik si niso mogli nabaviti v bližini. Prireditev si je ogledalo največ prebivalcev naselja Mostje.

DROBNE IZ RADGONE

Stanovalci v stanovanjski zgradbi v Kerenčičevi ulici 11 v Radgoni se že dalj časa vprašujejo, zakaj morajo hoditi po vodi k sosedom. Na dvorišču hiše, ki je last ljudskega odbora mestne občine, je sicer vodnjak, vendar pokvarjen, nihče se pa ne zmeni za popravilo.

Prav tako se sprašujejo glede pralnice ki je postala garaza. Pa še kup podobnih drobnarij je v tej stavbi, ki niso na mestu, pa bi se dale urediti. V stavbi biva 12 družin z okrog 20 otroki, zato je nujno te stvari urediti vsaj zdaj pred zimo. Stanovalci upajo, da se bodo občinski možje lotili tudi tega posla. -ek

ŠPORT

Dva poraza in ena zmagaj NK Nafta

V zadnjih dneh avgusta je enajstotica NK Nafta sodelovala na nogometnem turnirju v bližnjem Čakovcu, kjer so nastopila še moštva Tekstilca in Slobode iz Varaždina in Jedinštvo iz Čakovca.

Prvo tekmo tega turnirja je moštvo Nafta izgubilo proti Tekstilcu z rezultatom 2:0, dočim so v naslednji Lendavčani zmagali z rezultatom 3:1 nad novim članom slovensko-hrvaške lige, Slobodo iz Varaždina.

Prijateljsko gostovanje Nafta v Soboti predzadnje nedelje, je prineslo pričakovan rezultat. Zmagali so Sobočani z rezultatom 5:1. Moštvo Nafta je v petih dneh odigralo kar tri tekme, zato je v slednji nastopilo nekaj novih, mlajših moči.

Še eno tekmo na Muri

V nedeljo, 30. avgusta, so na Muri pri Petanjcih tekmovali iz Kroga in Petanje. Tekmovanje je priredilo Brodarsko društvo iz Petanje, Krožani pa so vrnil gostovanje.

Mladinci iz Kroga, ki so nastopili s svojim najboljšim in rezervnim moštvom, so bili za razred boljši od Petanjčanov. Prvo mesto je zasedel Domjan Lojze, drugo Holcman. Oba sta iz Kroga in se s svojimi uspehi uvrščata med vidnejše slovenske vozače. Lepo bi bilo enkrat videti kompletno ekipo Brodarskega društva iz Kroga, člane in mladince, ki so z uspehom nastopali na tekmovalnih v Celju in Mariboru.

Brodarska sekcija na Petanjcih deluje že nekaj mesecev, s pridnim delom bo gotovo dossegla napredek. Organizacija tekmovalja ni bila najboljša, nerednosti so bile na samem štartu. Čudno, da voditelji tekmovalja niso ukrepali proti nerednostim? SJ

ŠAH

Na brzopoteznem šahovskem turnirju Lendave za mesec avgust je proti pričakovanjem zmagal Koloman Varga. Izgubil je le eno partijo.

TEDENSKI KOLEVAR

Nedelja, 13. septembra — Filip
Ponedeljek, 14. septembra — Jelenko
Torek, 15. septembra — Nikodem
Sreda, 16. septembra — Ljudmila
Četrtek, 17. septembra — Frančiška
Petek, 18. septembra — Irena
Sobota, 19. septembra — Vitograd
SONCNI VZHOD: 13. septembra ob 5.38.
Zahod ob 18.18. Dolžna dneva 12.40.
LUNINA SPREMENBA: 19. septembra prvi krajec ob 10.49.

SPOMINSKI DNEVI

14. september 1943. — Nemci; drugič bombardirajo Novo mesto.
15. september 1944. — Zasedanje odposlanec primorskega ljudstva v vasi Laze v Trnovskem gorju. — 1944. Na osvobojenem ozemlju Fruške gore je bila ustanovljena Vojna rečna mornarica. — 1946. Prvi svobodni kongres hrvaških zadrugnikov. — 1947. Mirovna pogodba z Italijo je stopila v veljavo.
16. september 1849. — Prva letalska vojnja na prog. Celje—Ljubljana. — 1947. Prijateljstvo slovenskega Primorja in Istre k FLRI.
17. september 1942. — Usrtilitev tabcev v gramozni jami v Ljubljani.
18. september 1941. — Ustanovni ustanek OF za Zasavje pri Gorencu na Grbinu, sredi okupirane in zastražene Litiše.
19. september 1893. — Umri Ivan Valjard Valjator. — 1943. Partizani razveljeli belogardistično postojanko Terjak.

KINO

SGROTA predvaja ob 11. do 13. septembra ameriško filmsko komedijo: »ČEZ NOČ ROTENA«; — od 15. do 17. septembra angleški vzgojni film »SKRIVNI ROV«.
LJUTOMER predvaja 12. in 17. septembra avstr. film: »KOGAR BOGOVI LJUBIJO«; — 16. in 17. septembra ameriški film »ŠKOTSKA KRIV«.
RADGONA predvaja 12. in 13. septembra francoski film »PREKLETJE«; — 16. in 17. septembra francoski film »DIVJI DEČEK«.
GRAD predvaja 13. septembra ameriški film »BOJEVITI O FLJNH«.
IVANJKOVCI predvaja 12. in 13. septembra angleški film »RUMENI METULI«; — 19. in 20. septembra italijanski film »CUDEZ V MILANU«.
CEPINCI predvaja 12. in 13. septembra angleški film »NOVO SRCE«; — 19. in 20. septembra ameriški film »KEY LARGO«.

MALI OGLASI

PRODAM velik krojaški stroj znamke »SINGER«, dobro ohranjen. Naslov v upravi listne.
PRODAM po ugodni ceni motorno kolo znamke »MATRA« 125 cm³. Informacije v gostilni Skraban, Rogoševci.

POZOR! Ponovno obratujem! HUJS JOZEF, avtoprevoznik, Murska Sobota, Mladinska 1 (pri Mladinskem domu) telefonska številka 128.

Prekliče. Podpisani Cigut Geza, delavec v Moravcih, obžalujem in kot neresnične preključujem žaljive govore, ki sem jih izrekel v mesecu avgustu t. l. tovarišu Aleksandru Skaliču, evang. župniku v Moravcih in se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenske tožbe.

Dobro ohranjeni radio-aparat znamke »Vestinhof« prodam. Naslov: Anton Kosl, Logarovci, p. Križevci pri Ljutomeru.

RAZSTAVA JUGOSLOVANSKE UMETNOSTI NA BLIŽNJEM VZHODU

Razstava moderne jugoslovanske umetnosti je doživela v Atenah, glavnem mestu Grčije, velik uspeh. V enem mesecu je obiskalo razstavo kakih 100.000 ljudi. Isto razstavo bodo 20. septembra odprli še v Ankarli, glavnem mestu Turčije. Iz Ankare bodo razstavo konec oktobra prenesli v Carigrad, od tam pa kasneje še v Damask in Kairo.

redstva kot na primer: cerasan, ceretan, agronal.

Spregovorniki je treba še o neki bolezni na pšenici, ki se zadnja leta zlasti v Prekmurju izredno močno širi in dela veliko škodo, namreč o pšenični ogorčici. Posamezna ali pa vsa zrna v pšeničnem klasu imajo obliko majhnih, okroglih, trdih in črnkastih zrn; od snetljivih zrn se ločijo po tem, da se strdijo in ne razpadejo v črn prah. Zrnje s take njeve je treba pred mlajem očistiti, bolno zrnje pa se sme pokrmiliti živini le prekuhano. Zrnje z okužene njeve se ne sme nikakor uporabiti za seme. Na okuženo njivo ne smejo tako kmalu zopet sejati pšenico za zrnje. Pač pa je treba na tako njivo posejati mešanico za zeleno krmo (graišica, inkarnatka itd.), med katero je mnogo pšenice. Krma se pokosi, ko pšenica cvete; na ta način se v pšeničnih bilkah zajete ogorčice ki so prešle iz zemlje v pšenične bilke, uničijo.

ponoviti, ki je dal naslednje rezultate:

Pšenični sorti bankuti in beltinka 831 sta bili sejani v različnih časih in z različno količino semena ter sta dali naslednje pridelke (v metriskih stotih po hektarju):

čas setve	količina semena	sorta »bankuti«	sorta »beltinka«
		zrnje	slama
druga polovica sept	150 kg/ha	25,0	79,6
prva polovica okt.	155 kg/ha	27,8	65,7
druga polovica okt.	170 kg/ha	23,0	49,4
začetek novembra	180 kg/ha	18,5	39,5

Poskus nam nazorno pokaže, kako močno zniža prepoznata setev pridelok zrnja, pa tudi slame, čeprav je bila pri pozni setvi porabljena večja količina semena. Vprava zaradi pravočasne priprave zemlje za setev in zaradi pravočasne setve je treba kolobar tako urediti, da bo ozimno žito sledilo tistim rastlinam, ki dovolj zgodaj zapustijo njivo.

Na kratko smo hoteli obdelati najvažnejša vprašanja, ki se pojavljajo pred jesensko setvijo. Pravilna rešitev teh vprašanj po smernicah, ki smo jih navedli, bo vsekakor vodila k cilju, ki smo ga na začetku postavili, in ki se glasi: Pridelati na manjših površinah, kot pa se sedaj nahajajo pod ozimnimi žitaricami, več zrnja, pa tudi več slame.

sorta »bankuti«	sorta »beltinka«
zrnje	slama
25,0	79,6
27,8	65,7
23,0	49,4
18,5	39,5

Prav tako smo hoteli obdelati najvažnejša vprašanja, ki se pojavljajo pred jesensko setvijo. Pravilna rešitev teh vprašanj po smernicah, ki smo jih navedli, bo vsekakor vodila k cilju, ki smo ga na začetku postavili, in ki se glasi: Pridelati na manjših površinah, kot pa se sedaj nahajajo pod ozimnimi žitaricami, več zrnja, pa tudi več slame.

d) Doba setve

Omenili smo že, da je pravočasna setev eden od načinov boje proti pozebi. Marsikdo je že čul ali bral, da daje pravočasna setev večje pridelke kot pa pozna setev. Ni pa bila znana niti doba, ki je najpovoljnejša za setev posameznih sort, niti ni bila znana količina zmanjšanja pridelka zaradi pozne setve. Zato smo lansko jesen napravili v Beltincih poskus (ki se mora sicer še 2 leti

Kako sušimo sadje

Suho sadje je pozimi in posebno še v pomladnih mesecih zlasti za otroke neprecenljive vrednosti. Pravilno sušena jabolka in hruške popolnoma nadomestijo vkuhanu sadje.

S sušenjem začnemo že v avgustu. Če je vreme toplo in sončno, pustimo sadje kar na zraku, ob deževnih dneh pa prenesemo rešetko s krlji na šteditnik ali pa jo za nekaj ur postavimo v zmerno vročo pečico. Vrata imamo nekoliko odprta. Kdor ima krušno peč, temu je

sušenje zelo olajšano, še boljše pa so seveda prave sušilnice.

Sadje sušimo razrezano ali celo (češnje, slive), olupljeno ali neolupljeno. Zložimo ga kos tiskosa na rešetko, damo pa sadje lahko tudi na pekačo, ki jo obložimo s papirjem ali z lepenco. Pravilno posušeno sadje je svetlorjavo in ne pretrdo. Sbranimo ga na suhem, zračnem prostoru.

ZA NAŠE KMETOVALCE

Kaj zahtevamo od dobrega semena

Seme je tisti del rastline, iz katerega nastane nova rastlina. Kakovost semena močno, včasih tudi odločilno vpliva na uspeh pridelovanja, zato je osnovno-važno vprašanje preskrbite pridelovalcem dobro, zanesljivo seme.

Pri dobrem semenu se oziramo predvsem na sledeče lastnosti: sortno čistost, kalivost, čistost, uporabna vrednost, absolutna in relativna teža, napečnost in izenačenost, vlaga, barva in sij, duh-vonj in zdravje.

Pod sortno čistoto razumemo, da je seme samo od ene sorte, ki si jo želimo, ki nam v naših razmerah najbolj odgovarja, daje najboljšo pridelovalne uspehe. Nasprotje sortno čiste-

mu semenu so razne pšenice, v katerih so zastopane razne sorte istovrstne rastline. Na primer lahko govorimo o sortno čistem semenu pšenice, če je samo od sorte »Beltinska« ali »831« ali »Bankuti 1201«. Ako sta pa ti dve sorti pomešani v večji ali manjši meri, že ne moremo govoriti o sortni čistoti, ker je že mešano seme.

Vprašanje sortne čistote ima praktičen pomen, česar se naši kmetovalci vse premalo zavedajo. Razne sorte imajo različne zahteve nasproti zemlji, gnojenju negi itd. Tudi kvaliteta pridelka ni enake vrednosti pri različnih sortah. Zato pa je pridelnik iz sortnih mešanice vedno slabši, manjvreden kot je iz

sortno čistega semena. Javno je, da v semenu samem ni mogoče ugotoviti sorte ene ali druge rastline, kvečjemu le če je velika, zelo vidna razlika. Mogoče pa je ločiti posamezne sorte v času rasti, posebno v dobi zorenja. Zato pa ima naša semen-ska služba takozvano priznavanje — aprobacijo posevkov, ko se vrši pregled na njivi v času rasti oziroma tik pred zorenjem.

(Konec prihodnjic)

ALI STE ŽE poravnali naročnino?

Parlamentarne volitve v Zahodni Nemčiji

Prepričljiva Adenauerjeva zmaga

Bodoča bonnska vlada in nje težave

Dobri poznavalci zahodnonemških razmer so že med predvolilno kampanjo »prerokovali«, da se razmerje sil v bodočem zahodnonemškem Bundestagu ne bo kdo ve kako izpremenilo. Zanje je bila samo uganja, za koga se bo odločilo okrog 4 milijone volivcev, ki l. 1949 še niso mogli voliti (begunci iz Vzhodne

Nemčije), ozir. niso smeli voliti (volci, ki so bili tedaj še mladoletni). Končni rezultati pričajo, da so bile take domneve precej pravilne. Krščansko-de-

Dr. Adenauer

mokratska stranka dr. Adenauerja je dobila skoraj 12 in pol milijona glasov (45,2%), socialdemokrati blizu 8 milijonov glasov (28,8%), liberalno demokratska stranka 9,5% glasov, zveza beguncev 5,9% glasov itd.

Bodoči nemški parlament bodo tvorili krščanski demokrati (243 sedežev), socialdemokrati (150 sedežev), liberalci (48 sede-

žev), predstavniki nemške stranke (15 sedežev), Zveza beguncev (27 sedežev) in srednje (4 sedeži).

Zahodnonemške volitve so predstavljale za ves svet dogodek tedna, če že ne meseca. Zato ne bo odveč, če se malce ozremo na položaj bodoče Adenauerjeve vlade. V parlamentu so krščanski demokrati zasedli skorajda polovico vseh mest (243 sedežev od skupnega števila 478). Za navadno večino jim zadostuje, da se povežejo s katero koli drugo stranko.

Vendar mora dr. Adenauer računati na težke naloge, ki jih bo moral izpolniti v naslednjih mesecih. Zato sodijo, da bo skušal pridobiti za sodelovanje v vladi tudi ostale stranke (razen socialdemokratov), tako da bo imel pri važnih odločitvah v parlamentu na svoji strani potrebno dvotretjinsko večino.

Med drugim mu še vedno »grozi« obtožba socialdemokratov pri vrhovnem nemškem sodišču, češ da je »prekršil določbe ustave. Kakor je znano, je v ustavi nekje rečeno, da »Nemec v bodoče ne sme služiti vojske«. To pa je kancler prekršil po mnenju socialdemokratov v trenutku, ko je z navadno večino v parlamentu potrdil pristopanje Zah. Nemčije v zahodnoevropsko obrambno skupnost, v kateri bodo Nemci služili — kot vojaki. Razen tega je ustanovil po-

seben vojaški urad, ki zbira prostovoljce za bodočo nemško armado.

Vprašanje je, kako bo vrhovno sodišče pojasnilo zgoraj navedeno ustavno določbo. Vendar bodo socialdemokrati storili vse, da čim bolj škodujejo Adenauerjevemu zunanjepolitičnim načrtom.

Krščansko-demokratska zmaga v Zah. Nemčiji pomeni tudi potrditev zahodne, posebno ameriške koncepcije o nemški bodočnosti. Obveljal bo torej načrt: Zah. Nemčija naj se politično in vojaško nasloni na združeni Zahod, nato pa šele misli na združitev obeh nemških zasedbenih delov v enotno demokratsko in neodvisno Nemčijo. To hkrati pomeni, da je po Adenauerjevem zmagi vse manj upanja, da se bodo črte zunanji ministri sešli in se pomerili o bodoči Nemčiji.

Socialdemokratski stranki se je hučo maščevalo, ker pred volitve ni nastopila s podrobnim načrtom za bodočo, kakor je storil to dr. Adenauer. Zato jim je le-ta takoreč »pred nosom« pobral glasove novih volivcev in s tem povečal svoj »volilni sklad« za 4 milijone novih privrženecv. Milijon volivcev več, ki so jih pritegnili socialdemokrati, gre na račun oslabiljenih pozicij kominformistov. Zato bo stranka v bodoče uporabljala druge metode: predvsem bo podrobneje razčlenila svoj odnos do perečih notranjih in zunanje-političnih vprašanj.

Hladna peha iz Washingtona

Italijanske imperialistične kroge je prav v času, ko so pričeli na naših mejah kazati svojo bojevilitost, kakor iz jasnega neba zadela izjava ameriškega zunanjega ministra Dullesa, da ameriška vlada ne smatra tristranske izjave za nekaj neizpremenljivega. Obljuba, ki so jo trije zahodni zunanji ministri dali Italiji leta 1949, je s tem spet dobila močan udarec prav z one strani, od koder ga v Rimu niso pričakovali.

Tržaško ozemlje — cono »A« in »B« — Italiji takšna je bila parola tedaj, ko se je De Gasperi pripravil na parlamentarne volitve in ko mu je pretil političen pogin. Ta obljuba naj bi privabila Italijanske volivce in jih odvrnila od levičarskega bloka. De Gasperi je sicer zmagal, toda obljube ni nihče izpolnil. Kajti po sredi je bila še Jugoslavija, s katero je prav ista Italijanska vlada podpisala mirovno pogodbo in se z njo odrekla za vselej svojim težnjam po tržaškem ozemlju, Istri in Dalmaciji. Razen tega je bilo treba pridobiti za tako »rešitev« tržaškega vprašanja še SZ, ki je botrovala krivični razmejilni med našo državo in Italijo.

Obljuba je zaspala. Italijanski irendentisti so jo sicer skušali z vsemi sredstvi zbuditi iz spanja — pri tem so posebno izkoristili njeno »obletnico« in so jo kakor po pravilo pospremili tudi s protijugoslovanskimi demonstracijami in izzivanji —, toda uspeha ni bilo. Sčasoma so se jeli oglašati tudi na Zahodu ljudje, ki so dokazali, da je neposredni sporazum med obema državama edino pravilna pot. To tezo so povzeli tudi uradni krogi v Londonu, Parizu in Washingtonu.

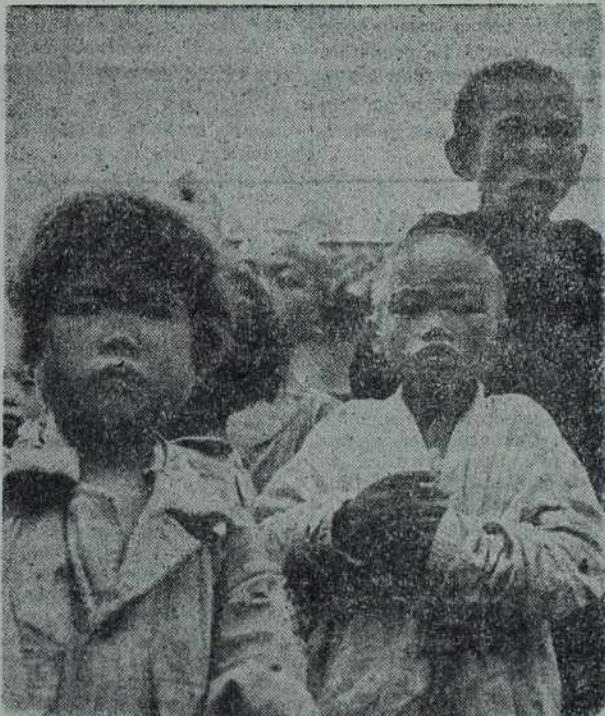
Dullesova izjava pa je pokazala, da se ameriška vlada zanima za druge oblike rešitve tržaškega vprašanja in da je potemtakem vsakršno vztrajanje na določenih oblikah brez koristi. Ta izjava je glede bodočnosti Trsta še toliko važnejša, ker se je Dulles prav te dni menil z našim veleposlanikom v Washingtonu Popovičem o tržaškem vprašanju. Razen tega je maršal Tito v svojem govoru na Okroglici predložil, naj bi Trst Internacionalizirali, slovensko zaledje pa priključili Jugoslaviji. Naša vlada je namreč spoznala, da se zaradi Italijanskega sabotiranja ne bo mogla z Rimom sporazumeti in da potemtakem tudi mirovna pogodba, ki jo Italija, pa tudi zavestniške sile v Trstu ne prestopajo kršiti, ne more več imeti svoje polne veljavnosti.

Ne bi bilo odveč trdit, da bodo najnovejši stališče Jugoslavije podprle tudi tri zahodne veličine.

SEM TER TJA PO SVETU

40.000 vojnih sirot na K rejci

Tretjina ljudi na zemlji gladuje

Po poročilih glavnega tajnika britanskega zavoda za pomoč otrokom, ki se je dalj časa mudil na Koreji, znaša število izgubljenih ali zapuščenih otrok, ki nimajo nikogar, okrog 40.000. Te otroke so sedaj zbrali in namestili v sirotišnice, vendar še nimajo dovolj gmočnih sredstev za njih preskrbo.

Po uradnem letnem poročilu ameriškega geografskega društva gladujeta ali umirata od lakote na svetu dve tretjini vseh prebivalcev. Če bi pridelek hrane pravilno razdelili, bi verjetno zadoščal za vse svet. Samo Indija, Ceylon, Indonezija in Filipini za sedaj ne morejo pridelati dovolj hrane za lastno porabo.

Okrog sveta v štirih dneh

Američan Horacij Brohen iz New Yorka je dosegel nov svetovni rekord pri poletih okrog sveta. Preletel je pot New York-London-Tokio in nazaj v rekordnem času 99 ur in 16 minut. Letel je na reaktivnem letalu tipa »Comet« s povprečno hitrostjo 600 km na uro.

ALKOHOLIKI — POZOR!

Prometna policija v Kölnu je pri svojem vsakdanjem delu uvedla novost: aparat, s katerim lahko takoj ugotovi, kolikšna količina alkohola je v krvi tega ali onega pijančka. Z vzporednimi tabelami lahko tudi dožene, koliko alkohola je kdo popil, pa tudi, kdaj lahko nesrečneža že smatrajo za pijanega.

BREZ USPEHA Jugoslovansko-romunski razgovori o ustanovitvi posebne mešane komisije, ki bo v bodoče raziskavala obsejne incidente, se niso pomaknili niti za las naprej. Četudi se pogajanja vlečejo že štiri tedne, se po zasluzi Romunov delegaciji še nista mogli sporazumeti o vprašanih, s katerimi bi lahko učinkovito rešili to nalogo.

Mosadikova nacionalna fronta je v letakah, ki jih je razgenerala Zahedi »ameriškega agenta«. Hkrati je prebivalstvu

Bivši perzijski predsednik Mosadik, ki je sedaj v ječi

Podobno je z albansko-jugoslovanskimi razgovori. Doslej sta se obe stranki samo sporazumeli o dnevnem redu in postopku. Albanska delegacija je skušala razgovore uporabiti za svoje propagandne namene, vendar ji to ni uspelo. V torek so — kot vse kaže — znova načeli nekatera važnejša vprašanja.

AMERIŠKA POMOČ PERZIJ. Po poročilu ameriške uprave za finančne operacije v tujini bodo ZDA dodale Perziji 23 milijonov 300 tisoč dolarjev na podlagi četrte točke programa pomoči. Na ta način bo ameriška vlada spet nudila pomoč, ki jo je ustavila v času Mosadikove vladavine.

Kakor je znano, je pred nedavnim novi perzijski vladni predsednik general Zahedi zaprosil predsednika Eisenhowerja za pomoč.

Ali veste...

... da je na naših jadranskih otokih skupno okrog 340.000 oljk, ki dajo letno okrog 1200 ton plodov, iz katerih izdelujejo fino namizno olje; da pridelamo na teh otokih okrog 40 ton oranž ter 30 ton limon in da obrodre breskve letno vsaj 100 ton.

... da je smrdljivec (Mephitis mephitis) severnoafriška žival, podobna našemu jazbecu, ki se brani pred napadi sovražnikov z neverjetno smrdljivimi izločki posebnih žlez, ki so gosti kakor kafran. To lepljivo snov lahko meče s posebnimi organi v daljavo do šest metrov.

... da na težko prehodnem ozemlju afriške države Nigerije boluje še okrog 500.000 domačinov od lepre. Za borbo proti tej boleznji bodo uporabili tri in pol milijarde dolarjev.

... da je na Novi Gvineji še vedno razvito ljudstvo: domačini jedo meso onih sovražnikov, ki so jih ubili v zasedi ali v borbi z drugimi plemeni.

... da se pojavljajo ledeniki samo nad tako imenovanimi snežnimi mejami — v pasu, kjer padajo padavine samo v obliki snega. Tu se sneg kopiči in pod pritiskom prehaja v led, slednjič pa se lomi. Ta snežna meja poteka n. pr. na Groenlandu ob sami morski površini, na Švitsberghih 350 do 400 metrov visoko, v Afriki pa šele v višini 4400 metrov.

V ZAGREBU BO PRVI KONGRES VETERINARJEV JUGOSLAVIJE

Društvo veterinarjev LR Hrvatske se že dalj časa ukvarja z obsežnimi pripravami za I. kongres veterinarjev Jugoslavije, ki bo predvidoma od 25. do 28. oktobra letos v Zagrebu. V okviru kongresa bodo priredili tudi veliko razstavo, ki bo prva te vrste v naši državi.

25 LET SLOVENSKEGA RADIA

Pred petindvajsetimi leti, 1. septembra, je začela s svojimi oddajami ljubljanska radijska postaja. Prve besede v oddaji ljubljanskega radia je spregovoril slovenski pisatelj Fr. Sal. Finžgar.

V novembru 1941 se je v središču okupirane Ljubljane oglašil nov oddajnik, ki je propagiral ideje Osvobodilne fronte in pozival ljudstvo na odpor proti okupatorju.

sporočila, da je po zakonu Mosadik še vedno vladni predsednik in da je potemtakem sedatrosila po Teheranu, imenovala njega vlada nezakonita. Kaže, da bo prišlo v Perziji do novih demonstracij.

POIZKUS SAMOMORA? Po vesteh iz Teherana je bivši sovjetski veleposlanik v Beogradu Lavrentijev, ki zavzema sedaj ta položaj v Perziji, skušal izvršiti samomor. Medtem ko so sovjetske oblasti take in podobne vesti zanikale, pa krožijo še vedno glasovi, da so ga poklicali v Moskvo, kjer naj bi se zagovarjal zaradi prevelike pasivnosti ob nedavnem državnem udaru v Perziji. Vendar tega ni hotel storiti, pa je raje posegel po orožju. Zanimivo je, da skušajo perzijski uradni krogi priti z njim v stik. V sovjetskem veleposlanstvu pa jih zavračajo z izgovorom, češ da je Lavrentijev še vedno »bolan«!

Anekdote

O zakonu

Neki mladenič je pred ženitvijo zaprosil Marca Twaina, naj mu pove svoje misli o zakonu. Slavni humorist mu je odgovoril: »Zakon spominja na oblegano trdnjavo. Oni, ki so zunanji, bi hoteli vanjo, oni, pa ki so v njej, bi jo še raje zapustili.«

Raztresenost

Znamenitemu nemškemu filozoфу Emanuelu Kantu je nekoga večera izlgnil klobuk v gostilni, kjer je večerjal. Ker je pričelo deževati, mu je gostilničar pred odhodom poudil svojega.

»Mi prav nič ne pomagaj,« se je odrezal učenjak, »saj kljub temu ne bom mogel domov. Predvčerajšnjim sem se preselil, nov naslov pa hranim v izgubljenem klobuku.«

Resnična komedija

Preden se je Napoleon dal okronati za cesarja, je s svojo družino preiskusil ves dvorski ceremonjal. Pri tem so se vsi, razen Joželine kar dobro odrezali.

»Zaradi vas homo vsi videti prav smejni,« je jezno vzkliknil Napoleon. Ali se res ne morete vesti kakor prava princesa?»

»Ahi!« je odvrnila Joželina, upoštevalje vendar, da igram prvič v življenju komedijo.«

Žene so zares "močnejši spol"

To resnico bi lahko nemara dokazali tudi pri nas, toda tokrat raje posejimo po poročilu britanskega zdravnika dr. Kolba, ki upravlja ustanovo za prostovoljno dajanje krvi. Ugotovil je, da pri dajanju krvi pada v nezavest devetkrat več moč kot žena.

Janez Svanjcer:

(49)

STRELI NA MEJI

»Tako, tako,« je pokimal Juretič, »odkod pa ste?«
»Nad Lučanami je moja fara. Saj sva skoraj sosed. Slišal sem že o vas. Te časti pa še nisem imel, da bi vas spoznal.«
Juretič je vzdrltel: »In meja? Kako ste prišli čez? Pravijo, da je zdaj na njih zelo nevarno.«
Krištof je opazil Juretičovo vznemirjenje: »Po priključitvi nas gledajo po strani, vendar moramo živeti.«
»V Maribor boste šli? Vi vendar niste podrejeni naši škofiji?«

Krištof se je skrivnostno nasmehnil: »Ze, že. Pogovoriti se moram z njimi. Tudi duhovnik mora predvidevati vse mogoče.«
»Kako mislate to?«
»Vse kaže, da se bo v prihodnjih letih zgodilo marsikaj. Enemu bogu služimo, zato si moramo pomagati med seboj. Ali bi lahko prenočil pri vas?«
Juretiču je preveč razbijalo po glavi, da bi vse razumel. V zadnjem času so ljudje toliko govorili, da je bilo težko ohraniti mirne živce Nemške čete na meji, ropotanje tankov, gradnja bunkerjev na obeh straneh meje — vse to ni obetalo nič dobrega.
»Toliko prostora imamo, da boste lahko prenočili,« je odgovoril »Ali niste prej namignili, da bodo nemške čete zasedle tudi naše kraje?«
»Božja oblast je močna, toda Hitlerjeva pest je neusmiljena. Ljudje pa tudi nagibajo na tisto stran, kamor jih vabijo.«
Juretič vsa noč ni mogel zatisniti očesa. Zjutraj pred odhodom je rekel Krištofu: »Ko boste opravili v mestu, se zopet oglašite pri meni.«
Čez dva dni se je Krištof vrnil. Nič ni povedal o tem, kako

je bilo v mestu. Juretič je bil tudi preveč razburjen, da bi ga spraševal. Neprestano so mu razbijale v sencih besede: »Ljudje nagibajo na tisto stran, kamor jih vabijo.«

»Kako naj se ravnamo mi duhovniki, da bo najbolj prav,« je vprašal Juretič.

»Preostane nam zaupanje v boga, ki je plačnik dobrega in hudega.«
Krištof je bil v mestu Mejo je prešel skrivaj zato, da bi se pogovoril, če bi kazalo pobegniti iz Avstrije, ki so jo zasedli Nemci. Esesovci in njihovi domači podprepniki so se vitkali v vse njegove stvari. Iskal je poti, po kateri bi ušel zasledovanju. Toda v mestu so mu rekli, naj zaupa v božjo milost, se vda v usodo, ostane v svojem kraju ter naj bo prijazen s hitlerjanci.

Vse je povedal Juretiču. Postala sta dobra prijatelja. Sedaj sta se večkrat in se bodrila med seboj. Ko je Krištof spoznal Juretičovo kuharico, je prihajal na obiske še pogosteje. Tudi njemu je ugajala. Ni se ji sicer upal približati, vendar je užival v tem da jo je lahko gledal.

Bilo je trinajstega februarja tisoč devet sto štiridesetega leta. Mrzlo dopoldne. Po hribih je skopnel sneg. Odjuga je tajala led na Pesnici. Veter je šumel v gozdovih. Prvi zvončki so pogledali iz zemlje. Juretič je spremljal župnika Krištofa. Šla sta po glavni cesti. Pred mejo sta zavila čez travnik.

»Hvala ti, dragi brat, da si me spremljal,« se je zahvalil Krištof.
»Časa imam dovolj. Še dalje bom šel s teboj,« je odgovoril Juretič in si odpel plašč. Veter je pihal vanj, da mu je opletal okoli nosa.
»Meja je blizu. Nočem da bi te videli na naši strani,«
»Ne bojim se Duhovnik sem.«
Vzprijela sta se po hrbtu ob vinogradu. Nikogar nista srečala na poti. Dosegla sta kolovoz na obronku hriba.
»Zdaj so le vrni,« je ustavil Krištof.
»Še malo te bom spremljal,«
Nič hudega slutiti sta se približevala meji, ko je nenadoma

odjeknilo skozi zrak: »Halt!« Juretič, ki je bil na tej strani, je začel bežati. Strelji Zaskelajo ga je v ramenu. Opotekel se je, padel, vstal in hitel dalje. Za njim je ostajala krvava sled. Hotel se je vprašati, zakaj streljajo za njim. Saj še ni prestopil meje. Ali ne vidi, da je v duhovniški obleki? Ni tiho-tapil, samo spremljal je svojega stanovskega tovariša. Poznata se. Nikomur nočeta skriviti lasu. Z ničemer si ni omadeževal rok. Vsi v vasi ga poznajo kot dobrega in mirnega dušnega pastirja. Včasih je res nagle jeze in premalo usmiljen do revežev. Toda vsak človek ima svoje slabosti. Brez napak ni nobeden. Niso mu pustili, da bi lahko živel, kakor je hotel sam. — Začelo so mu pešati moči. Lahna drečavica se ga je oprilemala. Zdelo se mu je, da so postajale kosti mehke. Usta so hotela govoriti, a jezik se je zapletal. V prsih mu je hropelo, na hrbtu je zahtul toploto. Kri se je cedita iz ran. Zemlja jo je vpijala. Opotekel se je, klečnil. Pred očmi se mu je zamigljalo. Zaprl jih je in se prijel za prsi. Krvava sukinja je opletala po vetru. Močno je zvravnal glavo, dvignil nogo, da bi jo izprožil in bežal dalje, toda obstal je na mestu, zakrtili z rokami in padel na zemljo.

V istem času je obeležal Krištof poleg meje na avstrijski strani. Tudi njega so preresevale krogle.

Esesovci so oba duhovnika naložili na voz in ju z volli odpeljali v dolino. Kri je pronicala skozi deske na vozu in kapljala v kolovoz.

Juretič in Krištof sta bila med mnogimi, ki so jih esesovci pred vpadom v Jugoslavijo ustrelili na meji. Fašisti niso izbirali svojih žrtev. Naj je bil kdor koli, blizu meje so ga v zasedi počakali in ubili. S streljanjem na meji so hoteli oddolžiti jugoslovanske granicarije in orožnike, češ da nalašč izživajo in hočejo vojno s tretjim rajhom.